

gimnázium épülete előtt Ady, Kaffka, Jászi emlékének. Ugyanezt tettük volna a nagyváradi Ady-múzeumban is — ha nyitva lett volna. Kárpótolni bennünket az a „kitérő”, amellyel eljutottunk Erdmindszentre, megállhattunk Ady szülőháza előtt, s lehajtott fejjel bemehettünk a kis szobákba. Még inkább értjük ezek után, micsoda „világcsodája” volt innen, az „Ertől” indulni s befutni a „Nagy Óceánba”! Megindultan olvastuk a szöveget, amelyet az Ady-szülők, a család akkor még élő tagjai 1920-ban vésettek márványlapra, s rakattak fel a kis ház falára, s amelyben a szülők siratják „kihaló” családjuk csodálatos ágát, s melyben ígérik, kivánságának megfelelően hazahozatják, amint az idők megengedik. A kis faluban most nagy a „búcsújárás”, a falusiak szomorú örömmel mondják — rámutatva a sáros útra, ami bevezet a faluba, s most zúzott kövekkel hengerlik — „Adynak köszönhetjük”.

Több előadás varázsolta elénk a megye részletesebb történetét. Megérkezésünk első perceiben megkaptuk a megye újabban megjelent helytörténeti kiadványainak szép kis gyűjteményét.¹

Ezeket elolvastva, fokozott érdeklődéssel hallgattuk a századforduló megyei történetének eseményeit, a parasztság sorsáról mondottakat, a telepítés adta változásokról, a kivándorlás problémájáról, általában a századforduló helyi eseményeiről, társadalmi változásairól szóló részleteket.

Még egy pár szót a Nyári Egyetem résztvevőiről. Zömmel pedagógusok voltak, mégpedig szinte kivétel nélkül a honismeret szerelmei. Sokan panaszkodtak, hogy nekik nincs semmi irodalmi, történeti értékű emléküik, s irigykedve mondták: milyen jó a nyíregyháziaknak. Különösen akkor érezték ezt, amikor megnéztük az épülő sóstói falumúzeumot és az ugyancsak ott megnyílt III. Országos Népművészeti és Gyermekjáték Kiállítást. Esténként a kis csoportok egymást túlszárnyalva dalolták vidékük népdalait, máskor a népi tánclépéseket tanulták egymástól. Ebben a tevékenységben a két bolgár hallgató is lelkesen vett részt.

A fiatal hallgatók között akadtak nem szakmabeliek is, akik jutalomként kapták a részvétel lehetőségét munkahelyüktől. Nem hiszem, hogy érintetlenül hagyta őket a sok előadás, a kirándulások, a lelkes beszámolók, a további elképzelések taglalása. Az intézőbizottság ugyanis előzetesen megkereste a mezőgazdasági üzemeket, művelődési házakat, s kérte: küldjék el a jól dolgozó munkatársaikat.

Néhány szóval még kell meg említenünk a Tanárképző Főiskolát, amely a helyet adta. A főiskola szép, hatalmas épületömbje — kollégiumával, „zsebszínházával”, könyvtárával, parkjával, erdőjével, a közeli sóstói fürdővel — ideálisan megfelelő környezet egy ismeretekben, élményekben gazdag Honismereti Nyári Egyetem számára.

Tömöry Márta

Az 1977. évi Nógrád megyei Honismereti Ifjúsági Tábor

A tábort 1977. augusztus 1—10-e között rendeztük meg, Nagybátony-Bányavárosban, a 209. sz. Zsínok Vilmos Ipari Szakmunkásképző Intézetben. A tábor vezetője Szűcs László múzeumi népművelő, a résztvevők száma 30 fő volt. A táborba érkező fiatalok három témakörben tevékenykedtek, úgymint életmódkutatás, művelődéstörténet és munkásmozgalom történet.

A tábor elősegítette az érdeklődő fiatalok elméleti és gyakorlati ismereteinek bővítését. A szakmai vezetők tervszerű és céltudatos tevékenységének eredményeként a résztvevők közelebb kerültek a múzeumokhoz, betekintést nyertek a múzeológia különböző részterületeinek munkájába. Eredmény az is, hogy a begyűjtött tárgyak és dokumentumok jelentős része felhasználható. A visszaemlékezések gyűjtése során pedig több fiatal elhárította az anyag dolgozattá formálását és a múzeumi pályázatra történő benyújtását. *(Gyűjtési eredmény: tárgy és dokumentum 60 db, fénykép és*

¹ Igy pl. a Nyíregyházi Kiskönyvtár II. sz. kötetét: **Tanulmányok Nyíregyháza újabb kori történetéből** címmel, amely a város földesúri hatalom alóli felszabadulásának 150. évfordulójára készült cikkekkel tartalmazza. **A Rákóczi szabadságharc vitás kérdései** címmel 1976. január 29—30-án Vaján—Nyíregyházán tartott tudományos ülészak anyagát. A Jósza András Múzeum kis kiadványát: **Száz éve megyeszékhely Nyíregyháza** címmel.

fotómásolat kb. 100 db.) Tény viszont az is, hogy a kutatási terület nem minden munkacsoport számára volt egyformán szerencsés. Néhány csoport csupán fotómásolásra kapott dokumentumokat, illetve csak az anyagok lelőhelyét tudták felderíteni, vagy azonosítani.

A következő táborok szervezésének első lépése *középtávú* terv elkészítése kell hogy legyen, szakmúzeológusok bevonásával. Ezzel elkerülhető néhány részterület sikerének esetlegessége, illetve várhatóan *tovább növekszik a tábor honismereti és múzeumi tevékenységének színvonala, hatékonysága*. Mindezt elősegítheti még a *technikai segédeszközök* (fényképezőgép, riporter- vagy kazettás magnetofon, 8, illetve 16 mm-es filmfelvevő, írógép stb.) célszerűbb alkalmazása. Nem lényegtelen kérdés a *tábor időtartama* sem. Az eddigi tapasztalatok alapján feltételezhető, hogy a gyakorlati munkára fordítható napok számának ésszerű növelése kedvezően befolyásolhatja a hatékonyságot. A jelenlegi gyakorlat szerint a 10 nappól átlagosan csak 5 nap fordítható a kutatásra, míg egy 2–3 hetes (14–21 napos) tábor esetében legkevesebb 8–14 nap. Ebben az esetben a munkacsoportoknak nagyobb lehetőségük nyílik a gyűjtött anyag szakszerű feldolgozására. Ugyanakkor a *szakmai vezetők is jobban megismerhetik a csoportok tagjait* és a tábor résztvevőinek is nagyobb lehetőségük nyílik ismeretanyaguk bővítésére és elmélyítésére.

A *honismereti tábor az eszmei értékek szerzésében is sikeresnek mondható*. A *tábor fiataljai olyan ismeretek birtokába jutottak, melyeket eddigi környezetükben nem valószínű, hogy mindegyikük megkapott*. Olyan munkásokkal, veteránokkal ismerkedhettek meg, akik nem csupán a munkásévtizedek hagyományát adták át, hanem a felszabadulás előtti munkássors nehézségét, kilátástalanságát, az illegálitás emlékét, a proletáriátus küzdelmes harcát és győzelmét saját életükkel bizonyították. Megható és egyben felemelő — talán egy életre szóló — élmény volt ezekkel a középkorú és idős emberekkel a találkozás.

A *fegyelmi helyzet* a tábor egész időtartama alatt kifogástalan volt. A táborokra jellemző kezdeti bizonytalanság hamar feloldódott. Előbb a kiscsoportok, később az egész tábor összeszokott, zökkenőmentes táboréletet élő kollektívává kovácsolódott. Az egész táborra jellemző volt a fiatalosság, lendületesség. A fiatalokkal szemben megnyilvánult bizalom eredménye, hogy a résztvevők egy alkalommal sem lépték át az erköcsi normák határát.

A feladatok:

1. *Meg kell valósítani a tábor helyszínének és témakörének szervezettebb egységét*. (A jelenlegi tábor esetében ugyanis irreális cél volt bányász hagyományokat és munkásmozgalomtörténetet kutatni egy új bányászvárosban, ahol ráadásul már visszafejlesztették a bányászatot.)

2. Ismételten be kell vonni az előző táborok legérdeklődőbb résztvevőit.

3. *Az előkészítő foglalkozásokat nagyobb részvétellel kell lebonyolítani* (jelenleg ez 50%-os volt).

4. A tervezett létszámon kívül kb. 25%-kal több fiatalot kell bevonni az előkészítésbe, de a lemorzsolódás miatt is túl kell tervezni a létszámot (40 fő helyett 30 fő vett részt).

5. A szabadidős foglalkozásokat is meg kell szervezni és sokkal jobban kell előkészíteni. Olyan lehetőségeket kell keresni, amelyek segítik a tábor célkitűzéseit.

6. *Egyértelműen tisztázni kell a táborvezető és az úgynevezett szakmai kiscsoportvezetők feladatkörét, egymáshoz való viszonyukat* (ez évben mindez nem volt kifogástalan).

7. *El kell kerülni a szűkebb körű szakmai gyűjtőtábor értelmezését. Fiatalos, néprontos, felszabadult hangvételű táborvezetést kell kialakítani*.

Kósy Zoltán

